

A MAGYAR HELYESÍRÁS

H.2.

Helyesírásunk betűíró, latin betűs, hangjelölő és értelemtükröző írásrendszer.

- a) Írásunk betűíró rendszerű, mert legkisebb egységei a hangokat jelölő betűk.
- b) Helyesírásunk a latin betűs írások közé tartozik, mert a sajátos magyar betűsor a latin betűkészletből alakult ki.
- c) A magyar írás hangjelölő, mert betűi legtöbbször a szóelemekben valóban kiejtett hangokra utalnak, szemben az olyan írásokkal, amelyekben a leírt forma jelentős mértékben eltérhet a kiejtéstől.
- d) Helyesírásunk értelemtükröző, mert írásunk sokat tükröz a magyar nyelv rendszeréből:
  - a szóalakokban általában ragaszkodunk a szóelemek feltüntetéséhez;
  - az írásmóddal érzékeltetjük a tulajdonnevek különféle fajtáit;
  - a különírás és az egybeírás révén megkülönböztetjük egymástól a szókapcsolatokat és az összetételeket;
  - az összetett szavak elválasztásakor tekintettel vagyunk a szóhatárookra stb.

A magyar helyesírás alapelvei:

A kiejtés szerinti írásmód elve

A szóelemző írásmód elve

A hagyományos írásmód elve

Az egyszerűsítő írásmód elve

H.23.

4. borjú Hosszú **ú, ű** van a legtöbb főnév végén: ágy**ú**, bet**ű**
faggy**ú**, fi**ú**, gyan**ú**, káty**ú**, tan**ú** stb.; fés**ű**, gyep**ű**,
..... gyűr**ű**, gyűsz**ű**, mű stb.
szaru
eskü
Vannak azonban olyan főneveink is, amelyeknek a végén az **u, ü** rövid: ad**u**, alk**u**, ár**u**, bábu, lap**u**, sar**u**, sat**u**, szaru, zsal**u**; bü**r**ü, esk**ü**, men**ü**, rev**ü**, ür**ü** stb.
Rövid **u**-val írjuk a becézett alakokat is: any**u**, ap**u**; Icu stb.

Szómagyarázat:

- adu: döntő érv; olyan színű kártyalap, amely egy-egy kártyajátszmában a többit üti
gyepű: sövény
bürü: palló
menü: előre jelzett fogásokból álló, egységáron adott olcsóbb vendéglői ebéd; ünnepi étkezés étrendje; étlap; (szaknyelv) a számítógép képernyőjén megjelenő ábraelemek, amelyeknek birtokában a következő művelethez lehet lépni
revü: látványos énekes és táncos műsorszámok sorozata
ürü: herélt kos

H.24.

5. hosszú A melléknevek végén mindig hosszú **ú, ű** van:
könnyű savany**ú**, szomor**ú**; gyönyör**ű**, sűr**ű** stb.

H.27. b)

6. kéz - kez**e**t
úr - ur**a**t
tűz - tü**z**ek
Vannak olyan szavaink, amelyekben a többeli **í, ú, ű** hang egyes toldalékok előtt hosszú marad, más toldalékok előtt pedig megrövidül. Írásukat megkönnyíti a **nyár - nyarat, kéz - kez**et típusú szavakkal való összehasonlításuk: általában ugyanazon toldalékok előtt vált rövidre az **í, ú, ű**, mint a **nyár** vagy a **kéz** magánhangzója.

Például:

9. sütöde A **-da, -de** képzővel alkotott főnevekben a képző óvoda **-d**-je előtti **o-t, ö-t** rövidnek ejtjük és írjuk: ..... fonoda, kötöde, óvoda, sütöde, öntöde stb. bölcsoöde Ezekben a szavakban ugyanis nem a *fonó, kötő, óvó, sütő* stb. alapszóhoz, hanem a *fon, köt, óv, önt, süt* stb. igéhez járul a **-da, -de** képző, s az alapszót és a képzőt az **-o, -ö** kötőhangzó fűzi össze, akár csak a *szálloda* vagy az *uszoda* esetében (A *fog, jár, nyom* igéből alkotott *fogda, járda, nyomda* szóban nincs kötőhangzó.)

A *bölcsöde* szóban a **-de** képző a *bölcső* főnévhez járul; a hosszú **-ő** tehát nem kötőhangzó, hanem az alapszó végén levő hosszú magánhangzó. (8–9 Szemere Gyula, 15.)

H.25.

10. hova - hová   Vannak olyan szavaink, amelyek a köznyelvben kétféle seprű - söprű   alakban használatosak. Ilyenkor az írásban is mindkét lenn - lent   alakváltozat használata jogos és helyes.

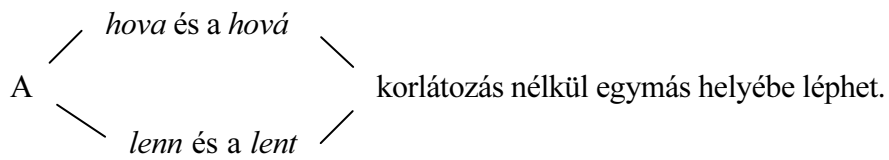
a) Magánhangzók tekintetében váltakoznak többek között a következő szavak:

fel - föl, csepeg - csöpög, fedél - födél, seprű - söprű;
csoda - csuda, csorog - csurog;
levő - lévő, tied - tiéd, mienk - miénk, fővény - fővény;
lány - leány, mért - miért, rá - reá stb.

b) Mássalhangzók tekintetében váltakoznak többek között a következő szavak:

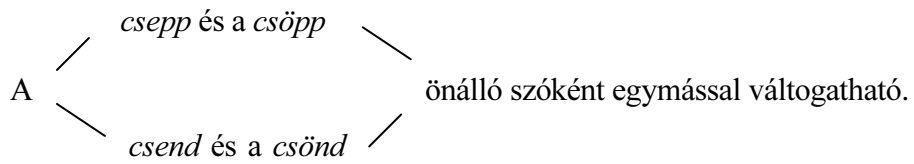
lenn - lent, fenn - fent, kinn - kint;
gyerek - gyermek;
foltoz - foldoz; stb.

Az alakváltozatok legtöbbször nem azonos értékűek.

A *lány*, *rá* stb. általános használatú.

A *leány*, *reá* stb. választékos hangulatú.

Néhány összetett szavunk csak egy változatban szokásos: *cseppkő*, *cseppfertőzés*, *csendháborítás* stb.